

Προς: Προς Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία σχετικά με το έργο κατασκευής και λειτουργίας συγκροτήματος επτά (7) αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ): ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΑΥΓΟ**», Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ ΙΣΧΥΟΣ 52 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΚΟΡΥΦΗ ΚΑΡΑΤΖΙΟΥΝΗ**», Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ ΙΣΧΥΟΣ 29,4 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΚΟΡΥΦΗ ΚΑΥΚΙΑ**» Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ ΙΣΧΥΟΣ 28 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΨΗΛΑ ΔΕΝΤΡΑ**» Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ ΙΣΧΥΟΣ 42 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΚΕΡΑΣΟΥΛΕΣ-ΝΤΑΛΑΜΗΤΡΟΥ**» Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ ΙΣΧΥΟΣ 33,6 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΚΟΡΥΦΗ ΚΑΥΚΙΑ**» Δ.Ε ΠΙΝΔΕΩΝ-ΑΡΓΙΘΕΑΣ ΙΣΧΥΟΣ 29,4 MW, ΣΤΗ ΘΕΣΗ «**ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ**» Δ.Ε. ΠΙΝΔΕΩΝ-ΑΡΓΙΘΕΑΣ ΙΣΧΥΟΣ 25,2 MW, ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΟΥΣ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΧΩΡΟΘΕΤΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΥΛΗΣ-ΑΡΓΙΘΕΑΣ ΤΩΝ Π.Ε. ΤΡΙΚΑΛΩΝ-ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Καταρχήν, θα θέλαμε να διευκρινίσουμε ότι καμία ανεμογεννήτρια του παρόντος έργου δεν εμπίπτει εντός Ζωνών Ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) ή Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) του Δικτύου Natura 2000, αλλά ούτε εντός σε Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ) σύμφωνα με τα KML αρχεία που είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Επίσης, με όλο τον σεβασμό που έχουμε προς την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και το έργο της, θα θέλαμε να αποσαφηνιστεί ότι το πραγματικό μέγεθος του παρόντος έργου και πιο συγκεκριμένα ο αριθμός των συνολικών ανεμογεννητριών που πρόκειται να υλοποιηθούν δεν είναι εξήντα ένα (61) που αναφέρονται στο έγγραφο της, αλλά πενήντα οχτώ (58). Συνεπώς, η θέση του συγκεκριμένου έργου, καθώς και το μέγεθος του αφορούν μόνο τις πενήντα οχτώ (58) ανεμογεννήτριες που περιγράφονται αναλυτικά στην μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και στην μελέτη ειδική οικολογικής αξιολόγησης που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι αυτής.

Με αφορμή αυτό, θεωρούμε ότι πρέπει να διευκρινίσουμε την θέση των ανεμογεννητριών σε σχέση με τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, και πιο συγκεκριμένα ότι ένα ποσοστό μόλις, 18% των συνολικών ανεμογεννητριών εντοπίζονται σε απόσταση μικρότερη 1.000 μέτρων από τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, GR2130013 «**ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΑΜΑΝΙΚΩΝ ΟΡΕΩΝ**» και GR1440002 «**ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)**». Επιπλέον, η πλειοψηφία των ανεμογεννητριών που βρίσκονται σε απόσταση κάτω από 1000 μέτρων, γειτνιάζουν με την GR1440002 «**ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)**». Ωστόσο, όπως έχει προαναφερθεί, καμία ανεμογεννήτρια δεν εμπίπτει εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής GR1440002 «**ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)**», ενώ ένα ελάχιστο τμήμα του έργου περίπου 25 στρέμματα εμπίπτουν εντός αυτής και πιο συγκεκριμένα του οικότοπου 6170, που, όμως, δεν θα γίνει καμία

επέμβαση στα πλαίσια του παρόντος έργου. Επιπλέον, η πλειοψηφία των ανεμογεννητριών που γειτνιάζουν με την GR2130013 «ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΑΜΑΝΙΚΩΝ ΟΡΕΩΝ» εντοπίζονται σε απόσταση μεγαλύτερη των 950 μέτρων.

Παρόλα αυτά, λόγω της εγγύτητας των ανεμογεννητριών με τα όρια των περιοχών NATURA 2000 GR2130013 «ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΑΜΑΝΙΚΩΝ ΟΡΕΩΝ» και GR1440002 «ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)» και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία υλοποιήθηκε μελέτη Ειδική Οικολογικής Αξιολόγησης, η οποία και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων η οποία είχε σκοπό την καταγραφή και αναλυτική περιγραφή των προστατευμένων αντικειμένων που εντοπίζονται στις παραπάνω περιοχές NATURA 2000 της εν λόγω περιοχής και περιλαμβάνει τους τύπους οικοτύπων και τα είδη χλωρίδας, πανίδας και ορνιθοπανίδας βάσει των διαθέσιμων επίσημων και δημοσιευμένων στοιχείων για την περιοχή της δραστηριότητας, την αξιολόγηση των επιπτώσεων της δραστηριότητας στα προστατευμένα αντικείμενα εντός των οικείων περιοχών NATURA 2000, αναφορικά με την κατάσταση διατήρησης τους, καθώς και τη δομή και τις οικολογικές λειτουργίες αυτής και αξιολόγηση των προτεινόμενων μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας αναφορικά με την αποτελεσματικότητα προστασίας της ακεραιότητας και των στόχων διατήρησης των οικείων περιοχών NATURA 2000, όπως και την ενδεχόμενη πρόταση επιπρόσθετων μέτρων προστασίας για την οικολογική λειτουργία αυτής.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της μελέτης ειδικής οικολογικής αξιολόγησης διενεργήθηκε έρευνα πεδίου στην περιοχή όπου θα υλοποιηθεί το έργο, όπως ορίζεται, εξάλλου, από την κείμενη νομοθεσία που καταλάμβανε έκταση 5.587ha, εκ των οποίων 395,2ha εντός της GR1440002 «ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)» και 81,16 ha εντός της GR2130013 «ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΑΜΑΝΙΚΩΝ ΟΡΕΩΝ». Επιπλέον, οι εργασίες πεδίου, όπως αυτές σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της παρούσας μελέτης για το υπό μελέτη έργο, καλύπτουν τις οικολογικές απαιτήσεις ενός ετήσιου κύκλου για κάθε είδος και τύπο οικοτόπου σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας. Συνεπώς, η μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης που διενεργήθηκε τηρεί όλες τις προδιαγραφές για να διασφαλίσει την ορθότητα και εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της.

Επομένως, οι ισχυρισμοί της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας ότι ο ελάχιστος αριθμός ημερών εργασίας πεδίου για την ορνιθοπανίδα θα έπρεπε να είναι 80 ημέρες είναι μία υποκειμενική εκτίμηση, που την σεβόμαστε ακλόνητα, αλλά η δική μας εκτίμηση με βάση τα βιβλιογραφικά δεδομένα, αλλά και την επιτόπια επίσκεψη, όχι τις θεωρητικές μόνο βιβλιογραφικές αναφορές, έκρινε ότι ο αριθμός ημερών παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας ήταν επαρκής. Επιπλέον, με μία πιο λεπτομερή και εις βάθος ανάγνωση της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, η ορνιθοπανίδα πλέον της παρατήρησης της από εποπτικά σημεία, καταγράφηκε, επίσης, και από τα σημεία καταγραφής της πανίδας και της χλωρίδας, που συνολικά αντιστοιχεί σε πενήντα πέντε (55) ημέρες και όχι μόνο στις σαράντα (40) ημέρες.

Επιπλέον, η Μελέτη Οικολογικής Αξιολόγησης σύμφωνα με την κείμενη εκπονεύεται ορίζεται για εμβαδικά και σημειακά έργα της υποκατηγορίας Α1 ως η εκατέρωθεν ζώνη σε απόσταση 1.000m από τα όρια της ζώνης κατάληψης των έργων και για τα αξονικά έργα (δρόμοι και οδεύσεις καλωδίων) 500m. Στο συγκεκριμένο έργο, οι ανεμογεννήτριες στην πλειοψηφία τους βρίσκονται σε απόσταση μεγαλύτερη από 1.000m. από τις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, και πιο συγκεκριμένα μόνο σε τρεις (3) ΑΣΠΗΕ θα τοποθετηθούν ανεμογεννήτριες που χωροθετούνται σε απόσταση μικρότεροι από 1.000 m., και αυτές οι ανεμογεννήτριες δεν βρίσκονται ούτε σε όλη την έκταση των ΑΣΠΗΕ αυτών, ούτε σε όλα τα πολύγωνα που αυτές καταλαμβάνουν, αλλά σε μέρος αυτών.

Οπότε, σύμφωνα με την παραδοχή της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας ότι η εργασία πεδίου ανά ΑΣΠΗΕ θα έπρεπε να κατ' ελάχιστο να είναι ίση με τον ελάχιστο αριθμό ημερών που απαιτεί η νομοθεσία, αν ο κάθε ΑΣΠΗΕ αδειοτούνταν ανεξάρτητα, τότε η μελέτη ειδική οικολογικής αξιολόγησης θα απαιτούνταν μόνο για τις τρεις (3) ΑΣΠΗΕ, οπότε οι πενήντα πέντε (55) ημέρες της παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας ήταν επαρκές, όπως αυτή ανταποκρίνεται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από αυτό που περιγράφεται στην παραδοχή αυτή της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, που προαναφέρθηκε προηγουμένως.

Οντως σύμφωνα με την Ζώνη εξάπλωσης του Όρνιου (*Gyps fulvus*) στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2019 (κατά Λεγάκι & Μαραγκού 2009), όπως αναφέρεται και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*), Όρνιο (*Gyps fulvus*), Μαυρόγυπα (*Aegyptus monachus*) Παραδοτέο Δράσης Α.1 η περιοχή του παρών έργου

εμπίπτει, εντός της Ζώνης εξάπλωσης του Όρνιου, όπως αναφέρεται και στην μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, παρόλα αυτά κατά την επιτόπια έρευνα δεν παρατηρήθηκε καμία πτήση Όρνιου (*Gyps fulvus*).

Επιπρόσθετα, στην εικόνα 1, στου εγγράφου της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας απεικονίζεται ο ζωτικός χώρος τα (home range) του Όρνιου στη Νότια Πίνδο κατά τη θερινή περίοδο (από Peshev et al 2021). Στην συγκεκριμένη εικόνα με μπλε κύκλο σημειώνεται η περιοχή εγκατάστασης του συγκροτήματος των 7 ΑΣΠΗΕ, που, όμως, η περιοχή εγκατάστασης που σημειώνεται με μπλε κύκλο δεν είναι αυτή που πρόκειται να υλοποιηθεί το έργο, αλλά μια περιοχή μεγαλύτερη από εκείνη, αφού στην Εικόνα 2 ο μπλε κύκλος φαίνεται βόρεια να αρχίζει περίπου στο Περτούλι, ενώ νότια εμπίπτει περίπου στο όριο της περιοχής μελέτης. Επιπλέον, η περιοχή εγκατάσταση του παρόντος έργου εμπίπτει στο home και όχι στο core range του Όρνιου, αφού το core range να φαίνεται είναι βορειότερα και δυτικά από το πολύγωνο Κερασούντες-Νταλαμήτρου . Επίσης, κατά το ίδιο δημοσίευμα για τις υπόλοιπες εποχές του χρόνου η περιοχή του έργου δεν εμπίπτει ούτε στο core ούτε στο home range του Όρνιου, ενώ η ίδια δημοσίευση αναφέρεται ότι *«εποχιακά τα home range εμφανίζουν διαφορές στο μέγεθος και την τοποθεσία ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά της αντίστοιχης ζώνης. Οι Monsarrat et al. (2013) προτείνουν ότι Griffon Vultures δεν αναζητούν τροφή εντελώς τυχαία, αλλά ευνοούν ορισμένες συγκεκριμένες περιοχές. Στη μελέτη μας, αυτό είναι πολύ καλά ορατό στις περιοχές όπου λειτουργούν ως μόνιμες θέσεις τροφοδοσίας Griffon Vultures, οι οποίες γίνονται το κέντρο δραστηριότητας των Griff Vultures και εμπίπτουν στην περιοχή του 50% της core range της αντίστοιχης home range»*.

Με δεδομένο ότι το παρακάτω δημοσίευμα χρησιμοποιήθηκαν συνολικά 51 Γύπες διαφορετικών ηλικιών εξοπλίστηκαν με πομπούς GPS/GSM στη Βουλγαρία (n = 43), την Ελλάδα (n = 6) και τη Βόρεια Μακεδονία (n = 2) και οι περιοχές home και core range υπολογίστηκαν με την χρήση κατάλληλων λογισμικών, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο δημοσίευμα, είναι πολύ πιθανό, όπως η περιοχή του έργου, ήταν εκτός του core range, να ήταν αυτή η αιτία που δεν καταγράφηκε το συγκεκριμένο είδος κατά την υλοποίηση της επιτόπιας έρευνας. Σε καμία περίπτωση δεν αμφισβητούμε τα αποτελέσματα μια τόσο σημαντικής έρευνας και δημοσίευσης, όσο και την εικόνα 2 με την πυκνότητα στιγμάτων δορυφορικών πομπών τοποθετημένων σε Όρνια, αλλά προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε τον λόγο που τα αποτέλεσμά μας δεν συμπεριλαμβάνουν το συγκεκριμένο είδος κατά την επιτόπια έρευνα, που όπως είναι αυτονόητο, λόγω των ιδιαίτερων μορφολογικών χαρακτηριστικών του, δεν θα μπορούσε να μην καταγραφεί. Εξάλλου, στην μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης προτείνεται εφαρμοστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της

ορνιθοπανίδας και των επιπτώσεων σε αυτή από τη λειτουργία, καθώς και μια σειρά από μέτρα και εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα.

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι τα είδη της ορνιθοπανίδας που καταγράφηκαν κατά την έρευνα πεδίου είναι αυτή που περιγράφεται στην μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Οι αποστάσεις των ειδών αυτών από τις ανεμογεννήτριες, επίσης περιγράφονται στην μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Οι πτήσεις των ειδών ορνιθοπανίδας σε σχέση με τις θέσεις ορνιθοπανίδας απεικονίζονται αναλυτικά στην μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Η έρευνα πεδίου διενεργήθηκε με βάση τα οριζόμενα της κείμενης βιβλιογραφίας και τα αποτελέσματα της είναι όπως περιγράφονται σε αυτήν, και όπως ακριβώς παρουσιάζονται.

Συμπερασματικά, όλη η κριτική της Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρείας στηρίζεται στην εργασία των Peshev et al 2021, περίοδο που εμείς κάναμε την έρευνα πεδίου και δεν θα μπορούσαμε να την λάβουμε υπόψιν, ενώ επίσης παραθέτοντάς τα πρωτογενή δεδομένα τηλεμετρίας της Βουλγάρικης οργάνωσης Fund for Wild Flora and Fauna διεξάγει συμπεράσματα σχετικά με την παρουσία των όρνιων στην περιοχή έρευνας πεδίου που στηρίζονται σε παραδοχές και όχι λαμβάνοντας υπόψιν την έρευνα πεδίου που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του έργου, ενώ αντίθετα την αγνοεί τελείως. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία στο έγγραφο της αναφέρει «Δεδομένου ότι τα Όρνια που φέρουν πομπό αποτελούν ένα μικρό κλάσμα του συνολικού πληθυσμού και πως τυπικά εμφανίζουν αγελαία συμπεριφορά κατά την αναζήτηση τροφής, γίνεται αντιληπτό πως στην περιοχή εγκατάστασης των 7 ΑΣΠΗΕ η παρουσία Όρνιων είναι συχνότατη και συνεπής». Δυστυχώς, θα διαφωνήσουμε με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, γιατί ούτε το Δεδομένου ούτε το γίνεται αντιληπτό μπορεί να δώσει επιστημονική και ορθή απάντηση για την συχνότητα και παρουσία των όρνιων, αλλά το μόνο που μπορεί να δώσει είναι μία πιθανότητα για την παρουσία τους στην περιοχή έρευνας πεδίου που θα μπορούσε να είναι ορθή ή λανθασμένη. Αντίθετα, επιστημονική τεκμηρίωση για την παρουσία των όρνιων θα μπορούσε να δοθεί μόνο και μόνο από την έρευνα πεδίου και μάλιστα την εποχή μετανάστευσης των κοπαδιών (κύρια τροφή των όρνων) Μάιος – Οκτώβριος προς τα ορεινά βοσκοτόπια.

Πραγματικά λυπούμαστε, που μία έρευνα πεδίου που διενεργήθηκε από έναν ιδιωτικό φορέα σε μία τόσο δύσκολη περιοχή για σχεδόν εξήντα (60) ημέρες, κάτω από τόσο δύσκολες συνθήκες και για την οποία εργαστήκαν τόσα άτομα να αμφισβητείτε και να ασκείτε τόσο έντονη αρνητική κριτική, ενώ αντίθετα θα έπρεπε τα ερευνητικά αποτελέσματα μιας τέτοιας έρευνας πεδίου να εκτιμώνται και να αξιοποιούνται από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Σε καμία περίπτωση

κανείς δεν επιθυμεί αρνητικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα, γι' αυτό και προτείνεται να εφαρμοστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας και των επιπτώσεων σε αυτή από τη λειτουργία, καθώς και μια σειρά από μέτρα και εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα.

Με εκτίμηση,

Ο Φορέας,

Ο Μελετητής,

AROSI CONSULTING A.E.
Υπηρεσίες Παροχής Συμβουλών Αγροτικής Ανάπτυξης
ΑΦΜ 801842866 - ΔΟΥ Ηρακλείου
Αρ. Φ.Ε.ΜΗ 164382827000
Γερούλιανη 2 - Τ.Κ. 71409 - Ηράκλειο
Τηλ. 2810 214600